

verschijnt driemaandelijks

COOLIA

Kontaktblad van de

Nederlandse Mycologische Vereniging

DEEL 18, NR. 1

JANUARI 1975

MYCOLOGISCHE HERBARIA IN NEDERLAND

VOORWOORD.

Op de volgende pagina's vindt U het resultaat van een lovenswaardig initiatief van de redactie van Coolia, n.l. een overzicht van de mycologische herbaria in Nederland. Het zal U bij het zien van dit overzicht wel gaan zoals het mij verging; een gevoel van verbazing (en ook wel voldoening!) bekwam mij toen ik mij realiseerde dat deze herbaria tesamen ruim over de 200.000 kollekties fungi bevatten. Wat mij echter het meest verbaasd heeft is, dat er zich buiten de herbaria van Leiden, Utrecht, Baarn en Wijster zo'n 35.000 kollekties in privé-herbaria bevinden. En dan te bedenken dat amper 20 jaar geleden de meeste paddestoelen na de ekskursie en het bekijken thuis in de vuilnisbak hun einde vonden.

Het ontstaan en de voorspoedige groei van tal van partikuliere herbaria is voor mij één van de duidelijkste aanwijzingen, dat zich in ons land in het begin van de vijftiger jaren een kentering heeft ingezet van een vrijblijvende amateuristische, naar een van verantwoordelijkheid getuigende wetenschappelijke aanpak van de mycologie door de Nederlandse amateur-mycologen. Deze kentering heeft ook tot gevolg gehad (en dat blijkt niet uit de cijfers) dat de kwaliteit van de kollekties aanzienlijk verbeterde. Werd vroeger door achteloos drogen in de vensterbank één eksemplaar (of zelfs slechts een fragment daarvan) van een interessante soort gereduceerd tot een vrij cnaantrekkelijke miniatuur-

mummie, geleidelijk ging men meer exemplaren per vondst drogen op vaak speciaal gebouwde droogapparaten en werd ook steeds meer aandacht besteed aan het vastleggen van de bij het drogen veranderende eigenschappen. Hierbij zijn het tekenen, aquarelleren en fotograferen ook een steeds belangrijker rol gaan spelen. Door dit alles is zich een kwalitatief zeer goede bron van informatie aan 't vormen, die bij toekomstig taksonomisch en floristisch werk van groot belang zal zijn. En een ieder die zich enigszins in de fungi heeft verdiept, weet hoe ontzettend hard dit werk aan de naar schatting 2500 soorten hogere fungi in Nederland nodig is. Van groot belang is daarom, dat van al die bijeengebrachte kollekties in de toekomst maximaal wetenschappelijk profijt getrokken kan worden. Vandaar ook het grote nut van deze herbarium-inventarisatie.

Na de, weliswaar wat verborgen maar welgemeende lof in het bovenstaande, wil ik toch graag nog wat aanwijzingen geven die het wetenschappelijk rendement van mycologische herbaria kunnen verhogen.

1. Goede etikettering is enorm belangrijk. Denkt U eens aan de verspreidingskaartjes, die in steeds groter mate vervaardigd zullen worden. Standplaatsgegevens zijn voor een bewerker van groot belang voor het idee dat hij zich wil vormen van de oekologie van de betreffende soort. Afkortingen en lokale of privé-namen voor terreinen hebben al heel wat bewerkers hoofdpijn bezorgd. Wat te denken van bijv. de aanduiding "In bosje achter caravan"? De grondsoort wordt slechts zelden op etiketten vermeld.

2. Bij een gedroogde kollektie waaraan veel zorg is besteed, behoren vaak een sporenfiguur, een beschrijving, tekeningen enz. Het is heel praktisch, elke kollektie een nummer te geven en dit nummer aan te brengen op alle zaken die bij deze kollektie behoren. Bewaar liefst alles bij elkaar in één envelop of doosje, of als Uw opbergsysteem dat niet toelaat, zorg dat alles later gemakkelijk bij elkaar te brengen is.

3. Houd beschrijvingen van verschillende kollekties van dezelfde soort goed gescheiden; liefst elke beschrijving op een apart velletje. Mocht het Uw gewoonte zijn die onder elkaar op één vel of kaart te zetten, gebruik dan niet de achterzijde daarvan, zodat die beschrijvingen later zonodig gescheiden kunnen worden.

4. Wees kritisch op Uw eigen handschrift. Maak Uw aantekeningen zo, dat ook een niet-apotheker ze lezen kan.

5. Als U hogere fungi verzamelt, is het vervelend als Uw kollektie later uit hoofdzakelijk lagere schimmels blijkt te bestaan. Berg Uw herbarium zo droog mogelijk op. Lichte schimmel-

aantastingen kunnen met wat formaldehyde-tabletten in de herbariumdozen tot staan worden gebracht. Formaldehyde gebracht in kleine goed sluitende kollektie-doosjes heeft echter de nare eigenschap het gedroogde materiaal te fikseren, waardoor het zich later niet meer laat opkweken voor mikroskopisch onderzoek.

6. Zeer klein maar uiterst aktief zijn herbariumkevertjes en mijten. De larven ervan grazen lustig de sporen weg van lamellen en sporenfiguren, om daarna samen met hun ouders gehele vruchtlichamen tot stof te doen wederkeren. Geregelde controle en zo nu en dan goed desinfekteren in een ruimte waar niet geleefd wordt (garage, zolder) is beslist nodig.

7. Tot slot een teer, maar niet minder belangrijk punt. Lang geleden werd eens het herbarium van een belangrijk mycoloog na zijn dood door de nabestaanden met vereende krachten in de vijver gekiept! Zorg, dat dat met Uw herbarium niet kan gebeuren. Stel reeds vroeg (*Amanita phalloides* is zeer giftig!) de uiteindelijke bestemming van Uw herbarium vast en zorg dat Uw familie en het uitverkoren instituut hiervan weten. Naar welk instituut hierbij mijn voorkeur zou uitgaan, mag U raden. Maar welk instituut U ook kiest, het belangrijkste is dat Uw kollektie ook voor latere mycologen toegankelijk zal zijn.

C. Bas

Lijst van afkortingen:

Beschr.	= Beschrijvingen
Des.	= Desiderata
Dupl.	= Duplikaten
Gedr.	= Gedroogd materiaal
Prep.	= Preparaten (permanent)
Tek.	= Tekeningen
Vl.	= Materiaal in vloeistof

<u>Naam en adres</u>	<u>omvang</u>	<u>voornamelijk aanwezig</u>
H.A. van der Aa Ferdinand Huycklaan 39 Baarn	2900	Ascomyceten en Fungi Imperfecti 80%, Agaricales 5%, Aphylllophorales 5%, Roesten 5%
E. Batten Rozenhoflaan 12 Zutphen	300	
F.H.P. Benjaminsen Mullerweg 23 Eindhoven	800	Agaricales
F.A.v.d. Bergh Cressantlaan 17 Alkmaar	400	Basidiomyceten, in het algemeen kleine soorten
Biologisch Station Kampsweg 27 Wijster (Dr.)	5200	Agaricales, Corticiaceae. Jeneverbesstruwelen, arme eike- en naaldbossen, heide, hoogveen, grasland
Centraalbureau v. Schimmelcultures (CBS) Oosterstraat 1 Baarn	6500	Fungi Imperfecti 60%, Ascomyceten 30%, Basidiomyceten (vnl. Aphylllophorales) 10%
J. Daams Zuidsingel 23 Kortenhoeft	1600	Coprinus (300), Conocybe (200), Panaeolus (50)
P.J.v. Bekelen Reinoud v. Brederodestr. 11 Kwadijk (Gem. Zeevang)	113	Russula
J. Frencken J. Geradtsweg 71 Hilversum	650	Russula, Inocybe, Lactarius, Mycena, Polyporaceae
J. Geesink Javastraat 17 Den Helder	933	Ascomyceten, Aphylllophorales, Cortinari, Coprinus, Panaeolus, Mycena, Inocybe. Hout- en mestschimmels

<u>verzamellokaliteiten</u>	<u>opmerkingen</u>
Nederland, West-Duitsland	Gedr. (99%), vl. (1%), prep. (50%), beschr., tek., dupl., des.: Pyrenomyces, Coelomyceten
Gelderse Achterhoek, Walcheren, N.-Beveland	Gedr., prep., beschr., tek., dia, dupl.
Oostelijk N.-Brabant	Gedr., beschr., dia (soms), des.: Hebeloma, Melanoleuca, Tricholoma
Duinstreek N.-Holland, div. eksk. N.M.V.	Gedr., beschr., dupl.
Drente, Overijssel, Lüneburg, Jutland, Polen, Z.Zweden	Gedr., beschr., tek.
Hele wereld, grootste deel buiten Nederland	Gedr., ook reinkultures, prep. en tek. zelden. Termijn: 3 maanden
Straal 10 km rond Kortenhoeft (90%)	Gedr., beschr., tek., dia, dupl.
Vnl. Nederland, ook België en Duitsland	Gedr., beschr., tek., dia. Termijn: 1 maand, portobetaling
Nederland, weinig België, Duitsland en hooggebergte Zwitserland	Gedr., beschr., dupl.
N.-Holland (Robbenoord), Drente (Diever, Appelscha)	Gedr., beschr., dia (soms), dupl., des.: zie aanwezige groepen

<u>Naam en adres</u>	<u>omvang</u>	<u>voornamelijk aanwezig</u>
H.S.C. Huysman Schapendrift 29 Beilen (Gr.)	10.000	Agaricales, Inocybe
P.B. Jansen P. Windhausenweg 26 Breda	2500	Agaricales (Agaricus, Hypholoma, Mycena, Pholiota), Gasteromyceten (Bovista, Lycoperdon)
E. Kits van Waveren Koninginneweg 136 Amsterdam	3000	Agaricales (Psathyrella 600, Conocybe 200, Coprinus 200)
J. Klarenberg Dr. Schaepmanlaan 31 Heemstede	550	Agaricales
H.F. v.d. Laan Rembrandtlaan 33 Arnhem	300	Ascomyceten 15%, Aphyllorales 55% (Polyporaceae 45%), Agaricales 20%
N.E. Nannenga-Bremekamp Utrechtsestraat 422 Doorwerth	8850	Myxomyceten 8550, Asco- en Basidiomyceten 300
Natuurmuseum M.H. Tromplaan 19 Enschede	400	Agaricales
Rijksherbarium (L) Schelpenkade 6 Leiden	140.000	Hogere Asco- en Basidiomyceten
Rijksuniversiteit Inst. Syst. Pltkde(U) Heidelberglaan 2 Utrecht	19.000	Ascomyceten (6000), Basidiomyceten (6500), Fungi Imperfecti (6000), Phycomycetes (500)

<u>verzamellokaliteiten</u>	<u>opmerkingen</u>
Zwitserland (vnl.), Nederland, Frankrijk, Oostenrijk, Duitsland	Gedr., beschr., tek. (soms). Termijn: 3 maanden. Portobetaling
Zuid-Nederland (vnl.)	Gedr., beschr., tek. (soms), dupl., des.: Agaricus, Hypholoma. Termijn: 3 maanden
Duinstreek, Twente, Wales, Schotland, Over- Holland, de Treek	Gedr., beschr., tek., foto. Termijn: 2 maanden
Zuid-Kennemerland	Dia
Nederland (vnl.), Alaska, Zweden	Gedr., dupl. (weinig)
Omgeving Doorwerth, Wageningen, Arnhem, Wolfheze, Bennekom, Rijn	Gedr., prep., beschr., tek. (soms), dupl., des.: Myxomyceten. Uitlening beperkt
Twente	Akwarellen van A. Middelhoek
Nederland, Europa, kleine kollekties N.-Amerika, India, Indonesië	Gedr., vl., beschr., tek., dia, dupl.: hogere fungi Europa. Des.: hogere fungi wereld. Uitlening alleen aan in- stituten (als regel)
Hele wereld, vnl. Europa en Indonesië	Gedr. Uitlening alleen aan instituten (als regel)

<u>Naam en adres</u>	<u>omvang</u>	<u>voornamelijk aanwezig</u>
A.F.M. Reijnders De Schuilenburght B 72 Amersfoort	2000	Agaricales
F. Tjallingii Marterlaan 10 Wageningen-Hoog	1000	Coprinus, Inocybe, Pluteus, Polyporaceae, Discomyceten. Brandplekken-fungi
G.A. de Vries Chopinlaan 1 Baarn	300	Hypogaeae
M.v. Vuuren Prins Willem Alexander- laan 7 Lochem	500	Russula, Lactarius
P.A.A.v. Winden W.C. Bradelaan 21 Hilversum	550	Agaricales (Mycena), enkele hogere Ascomyceten
G.C.N.v. Zanen De Breekstraat 36 Nieuwendam	1000	Agaricales 400, Aphyllopho- rales 520 (Polyporaceae 400), Ascomyceten 80

<u>verzamellokaliteiten</u>	<u>opmerkingen</u>
Nederland, kleibossen langs rivieren; ook buitenland	Gedr., prep., beschr., tek., dia. Uitlening alleen in uitzonderingsge- vallen
Vnl. Midden en Oost- Nederland, Skandina- vië, Eifel, N.W. Frank- rijk	Gedr., beschr., tek., dia, akwarellen, dupl. (weinig), des.: Pholiota
Nederland (vnl. midden), W-Duitsland, België, Frankrijk, Koeweit, U.S.A.	Gedr., vl., prep., beschr., tek., dia. Termijn: 1 maand
Nederland, Europa (vnl. Lactarius)	Gedr., beschr., tek., dupl.
Omgeving Hilversum	Gedr., beschr., dia, des.: Mycena
Nederland	Gedr., beschr., tek. Termijn: 3 weken. Portobetaling